

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

עג.

עין משפט
נר מצוה

בז א מיי פ"א מהל' רוצח
הלכה י סמג לאחין קסד
קסד טו"ע ח"מ ט"י מכה
קס"ף א ונכר אלפס עד
בפסמי פ"ד ק קמת: |
בז ב ג מיי שם הלכה י
יא טו"ע שם סעף
ב:

בז ד מיי שם הלכה יא:
ג ה ו מיי שם הלכה יד
סמג שם טו"ע ח"מ
ס"י מכו סעף א:
בז ו ז מיי שם הלכה יא
יב סמג שם טו"ע
ח"מ ס"י מכה סעף ג:

ומה נערה המאורסה ש"א בא וכו'. וא"ת ההוא פגם חמור מרוב
שהו בסקילה וזה בסייף לאו פירכה היא להכיל לא קפיד
קרא אחסורא אלא אפגימי' דהא נעזבה בה עבירה או שאין מקפדת
על פגמה אין מזליין אותה בנפשו כדמוכח שמעתין ופשיטא דיש פגם
גדול צנורה בנערה המאורסה

שנאנסה וא"ת ומנא לן דלפגימי' קפיד
רחמנא דילמא אכסורא קפיד
מדל'טריך לנעוטי עובד עובדת
כוכבים ומחלל שבת ובהמה ובקונטרס
פ"י לקמן דלפגימי' קפיד מדגלי בהני
ולא בעבירות אחרות ועוד י"ל דאין
מושיע על משמע לאצושתה קפיד
קרא: הרי זה בא ללמד ונמצא
למד. פירוש ומנא אף למד דהא ללמד
נמי אמא כדדרשין לקמ"ס מה רוצח
יהרג ואל יעזור וכן צההוא לעיל
בפרק ד' מיתות (דף טז.) משכחי אשה
מגיד לך הכבוד ששני משכבות בלשה
וקאמר הרי זה בא ללמד ומנא למד
והיינו נמי אף למד דהא ליפנין מיניה
העראה זכור וצוהי שמעתין
ולשמואל דמחייב אזכר בצ"ג שנים
והא דאמר בר"ש פ"ב דחולין (דף טז.)
גזי לצי ואליל הרי זה בא ללמד ומנא
למד מה פסולי המוקדשים בשמיטה
התם נמי יש לפרש דאף למד קאמר
ללמד אפסולי המוקדשין נמי קא
אחי לפטור מן המתנות כדדרשין
בפ"ק דבכורות (דף טו.)

אף רוצח ניתן להצילו בנפשו. ואם
תאמר מוהוכה ככל אדם נפקא
כדדרשין לעיל (דף עב:) וי"ל דהתם
רשות ואשמעינן קרא דאין לו דמים
אזל הכא קמ"ל דחובה להציל:
להצילו בנפשו בו. משמעות
הלשון שמזליין הנדרש
בנפשו של רודף אצל לא יתכן לפרש
כן ברודף אחר הצהמה ויכולא זה
לפיכך נראה לפרש דמזליין את האדם
מן העבירה בנפשו של עצמו אצל קשה
מנערה המאורסה דקאמר שניתן
להצילה בנפשו וא"ת וימון דמהכא
ליפנין דרוצח ניתן להצילו בנפשו למה
לי קרא בצטוב צנורה וסיה גורמא
השתא חצרו הורג כדי להציל התם
לא כ"ש ולא מסתבר למימר דחצירו
הורג טפי לאפרושי מאסורא אלא
נראה דאי מהכא ה"א עשה קמ"ל
התם דעובר בלאו דלא תעמוד על
דס רעך:

תלמוד דומר והשבותו לו. הכא
מוקי ליה לאצידת גופו
ובפרק שני דבבא מציעא (דף כח.)
מוקי ליה שלא יאכיל עגל לעגלים
התם דריש והשבותו והכא לו יתירה:
חייבי בריתות וחייבי מיתות ב"ד.
בעריות מיירי דומיא
דנערה וא"ת תיפוק ליה מדאיתקוש
כל עריות צפ' אחרי מות כדאמרין
בריש הבא על יצמתו (יבמות דף טז.)
י"ל מדמעט צהמה ש"מ דלא מקשינן

הכי מיהו קשה הא צהמה לא איתקש מדמיציעול לן קרא לרבות
העראה צהמה בפרק ד' מיתות (לעיל דף טז.)
נער נערה. פירש בקונטרס נער כתיב וקרי נערה נדרש מקרא
ומסורת ואף על גב דאמרין בפרק אלו נערות (בבבא
דף מ: ושם) גזי קנס כל מקום שנאמר נער אפילו קטנה במשמע
הכא הוי מזי למיתבז נערה דעל כרחיק לאו צקטנה איירי אלא
צבת עושין ועוד יש לפרש לטובא נערה כתיבי צפרשה ומיהו
בסמון משמע דמחז דריש דקאמר אידי דכתיב נער כתב נמי
כפשטיה דקרא דעל כרחיק נערה קרינן דהא צנערה מישמעי:
משום

מתני' ואלו שמזליין אוסן. מן העבירה: בנפשו. ניתנו ליהרג לכל
אדם כדי להציל מן העבירה ומקראי נפקי: אצל הרודף אחר צהמה.
לרצעה והרוצה לעבוד עבודת כוכבים ולחלל שבת וכל שכן שאר
כריתות ומיתות צ"ד שאינן עריות דלא ניתן להצילו בנפשו אלא מדבר
שהוא ערוה ויש בה קלון ופגם לנדרף
כגון זכר ועברה המאורסה ומיהו רוצח
צדדיא כתיב ציה. והאי דנקט צהמה
משום דלמיא לעריות ונקט נמי עובדת
כוכבים משום דסד"א תימי צק"ו
כדלקמן ושבת נמי תימי צהמה שיה:
גב' לא העמוד. לא תעמיד עמך
על דמו אלא הצילה: לפגמה. לבישה
ולחולה אמרה תורה נתנה להצילה
בנפשו כדילפינן לקמן מואין מושיע
לה: מן הדין. ק"ו: הקישה הוא.
שהוקש רוצח לנערה המאורסה וכל
היקש וגזירה שיה המופנת הרי הוא
כמפושש במקרה ועושין ממנו לפי
שלא ניתנה למדרש מעצמו אצל מקל
וחומר שאדם דן ק"ו מעצמו אע"פ
שלא קלנו מרבו אין עושין ממנו
כדילפינן צמכות (דף טז.) ובי מה
למדנו מרוצח. כאן לפטור את האונס
דקאמר ליה קרא' אין לנערה טמא
מות כי כאשר יקום איש דמשמע כי
היכי דהתם אונס פטור הכא נמי
פטורה אלא משמע שיה צא ללמד על
הנערה ומנא שנתבז כאן ללמד
הימנה כלומר נמנא אף למד דמשום
מיני אחרתי איתקוש ומתרייהו ילפי
מהדדי: מה נערה המאורסה ניתן
להצילה. מן העבירה בנפשו אף רוצח
וכי' ואכתי ילפא נערה מרוצח שמתרג
ואל תעבור כדלקמן' ומיהו הכא לא
איתקנא צמילתיה דר' דאגב גררא
אחי: ומדקאמר אין מושיע מכלל
דבעיה תשועה: אדם גופו. כגון
נצוב צנורה מניין שאתה מצויה על
השצתו: ס"ג והשצתו לו. קרא
יתירא הוא למדרש השז את גופו
לנצמו: הני מיני בנפשו. אס זה
הרואה יכול להצילה יצילה: קמ"ג.
לא תעמוד על דס רעך לא תעמוד
על עמך משמע אלא חוזר על כל
דדעין שלא יאכזר דס רעך: חייבי

מתני' ואלו הן שמזליין אותן בנפשו
הרודף אחר חבירו להרגו ב'אחר הזכר ואחר
הנערה המאורסה: אבל הרודף אחר בהמה
והמחלל את השבת ועובר עבודת כוכבים
אין מזליין אותן בנפשו: גב' ת"ר מניין
לרודף אחר חבירו להרגו שניתן להצילו
בנפשו ת"ל ילא תעמוד על דם רעך והא
להכי הוא דאתא האי מביעי ליה לכדתניא
ה"מניין לרואה את חבירו שהוא טובע בנהר
או חיה גוררתו או לסטין באין עליו שהוא
חייב להצילו ת"ל לא תעמוד על דם רעך
אין ה"ג ואלא ניתן להצילו בנפשו מוגלן
אתיא בקל וחומר מנערה המאורסה מה
נערה המאורסה שלא בא אלא לפוגמה
אמרה תורה ניתן להצילה בנפשו ורודף
אחר חבירו להרגו על אחת כמה וכמה ווכי
עושין מן הדין דבי רבי תנא הקישה הוא
וכי באשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש
וכי מה למדנו מרוצח מעתה ה' הרי זה בא
ללמד ונמצא למד מקיש רוצח לנערה
המאורסה מה נערה המאורסה ניתן להצילה
בנפשו אף רוצח ניתן להצילו בנפשו ונערה
מאורסה גופה מוגלן ברתנא דבי ר' ישמעאל
דתנא דבי רבי ישמעאל ב' ואין מושיע לה
הא יש מושיע לה בכל דבר שיכול להושיע
גופא מניין לרואה את חבירו שהוא טובע
בנהר או חיה גוררתו או לסטין באין עליו
שהוא חייב להצילו ת"ל לא תעמוד על דם
רעך והא מהכא נפקא מהתם נפקא אבדת
גופו מניין ת"ל והשבותו לו אי מהתם הוה
אמינא ה"מ בנפשיה יאכל מיטרח ומיגר
אגורי אימא לא קמ"ל תנו רבנן יא אחד הרודף
אחר חבירו להרגו ואחר הזכר ואחר נערה
המאורסה ואחר חייבי מיתות ב"ד ואחר
חייבי בריתות מזליין אותן בנפשו אלמנה
לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט אין
מזליין אותן בנפשו ינעבדה בה עבירה אין
מזליין אותה בנפשו יש לה מושיע אין מזליין
אותה בנפשו רבי יהודה אומר אף האומרת
הניחו לו שלא יהרגנה מנה"מ אמר קרא
ולנערה לא תעשה דבר אין לנערה חטא
מות נער זה זכור נערה זו נערה המאורסה
חטא אלו חייבי בריתות מות אלו חייבי
מיתות ב"ד כל הני למה לי צריכי דאי כתב
רחמנא נער משום דלאו אורחיה אבל
נערה דאורחה אימא לא ואי כתב רחמנא
נערה משום דקא פגים לה אבל נער דלא
קא פגים ליה אימא לא ואי כתב רחמנא הני

משהו

אחריו הניחו לו ואל תפרשו אחריו שלא יהרגנה קודם שתיגוהו אף
על פי דאנוסה היא ומיראה היא דקאמרה אין מזליין אותה וטעמא
מפרש לקמן [ע"ז:] לנערה חטא מוט. אכולהו קאי אין מושיע לה וקרא
יתירא הוא ולדרשה דהא כתיב ולנערה לא תעשה דבר: נער
כתיב וקרינן נערה נדרש מקרא ונדרש מסורת נער להציא
את הזכור נערה כמשמעו: דלאו אורחיה. ליעבל ואיכא
ציון וצבת גדול: פגים לה. צמולין ומננה על צעלה:
לאורחיהו
נערה פירוש אידי דכתב נער למעוטי צהמה כתב נערה כלומר

אחריו הניחו לו ואל תפרשו אחריו שלא יהרגנה קודם שתיגוהו אף
על פי דאנוסה היא ומיראה היא דקאמרה אין מזליין אותה וטעמא
מפרש לקמן [ע"ז:] לנערה חטא מוט. אכולהו קאי אין מושיע לה וקרא
יתירא הוא ולדרשה דהא כתיב ולנערה לא תעשה דבר: נער
כתיב וקרינן נערה נדרש מקרא ונדרש מסורת נער להציא
את הזכור נערה כמשמעו: דלאו אורחיה. ליעבל ואיכא
ציון וצבת גדול: פגים לה. צמולין ומננה על צעלה:
לאורחיהו
נערה פירוש אידי דכתב נער למעוטי צהמה כתב נערה כלומר

- א) ונעל דה. וש"מ,
- ב) ולקמן עה. פסחים כה:
- ג) יומא פ"ג. א) נפסחים כה:
- ד) ו"ט. ד) ז"ק פא:
- ה) ומוספי פקת י"א,
- ו) ודף ע"ד. ז) ודברים
- ח) ודף ע"ד.
- ט) ו"ט. ח) ו"ט. ח) ו"ט. ח) ו"ט.
- י) ודף ע"ד.

תורה אור השלם

- 1. לא תלך רכיל בעמך
לא תעמדם על דם רעך
אני יי:
ויקרא יש טו
- 2. ולנער לא תעשה דבר
אין לנער חטא מוט כי
כאשר יקום איש על
רעהו ורצחו נפש כן
תדבר הוה:
- דברים כב כ
- 3. כי בשהך מצאה
צקעה נעצר התאקשה
ואין מושיע לה:
- דברים כב כ
- 4. ואם לא קרוב אחיך
אליך ולא ידעוהו
ואסתפו אל תוך ביתך
והיה עמך עד דרש אחיך
אתו וקשבתו לו:
- דברים כב כ

מוסף רש"י

וכי עושין מן הדין.
מזין ק"ו. דני ממונות
ומזות עשה וכלמות עובדה
ופסולי קדשים אמה למד
מק"ל אצל לא אחריות
ועושין (חגיגה יא.). כי
כאשר יקום איש על
רעהו. נערה המאורסה
כתיב (ימות צב.) וכי מה
למדנו מרוצח. שהיא
מחשפט הרואה כן מחשפט
הרואה הוה (שם) הלא פירש
בה אונס פטור דכתיב
ולנערה לא תעשה דבר, אלא
נראה כמי שרוצה צא ללמד
כאן ומנא שהוקש כאן
לרבות נער, והכי קאמר
כרובא נערה שיהן שוין,
כמו (שעיה כד) והיה כעס
כעין, ולא נאמר והיה העם
כעין (פסחים כה.). מה
נערה המאורסה ניתן
להצילה. ניתן רשות
לרואה שהוא רודף אחריה
שצילה ממנו בנפשו של
רודף. ככתיב ואין מושיע
לה. הא ס' מושיע צ"יך
להשיעה ככל אשר יוכל
אפילו בהריגתו, אס אין יוכל
להציל בלחוד מאבדיו יהרגנו
(שם) וכע"ז יומא פ"ג.